

Майстер-клас для вихователів.

Підготувала: музичний керівник ЗДО № 178 Єрохно Н.Ю.

Час проведення: 18.02.2020 р. у 13.30.

Тема: Театралізована діяльність в Дошкільному навчальному закладі.

Мета: удосконалювати професійні знання педагогів з питань організації театральної-ігрової діяльності у дошкільному навчальному закладі у процесі інтерактивної роботи; розширити знання про особливості організації театральної діяльності з дітьми дошкільного віку; стимулювати творчий потенціал, ініціативність; розвивати здатність до самоаналізу, театральну-акторську творчість; впевненість у собі; артистизм; професійну майстерність вихователів; формувати вміння злагоджено та ефективно працювати над розв'язанням творчих завдань.

Форми роботи:

- міні-лекція;
- тестування;
- експрес - контроль визначення емоційних станів;
- колективні ігри та вправи для роботи над створення художнього образу.

I. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1. Вправа «Знайомство»

Мета - дати можливість учасникам висловитися на адресу колег по групі, виражаючи себе через асоціативні уявлення.

Час - 5 хвилин. Матеріали - м'яч.

Учасники стоять у колі. Ведучий пропонує пригадати відомих казкових героїв, подивитися уважно на всіх присутніх, кожному учасникові обрати серед інших людину, яка викликає в нього асоціації з яким-небудь персонажем казки (героєм мультфільму).

2. Вступне слово.

«Весь світ - театр, ми всі - актори мимоволі,
Всесильна Доля розподіляє ролі,
І небеса стежать за нашою грою!»

Справжній вихователю повинен бути не лише кваліфікованим педагогом, а й блискучим актором. Сцена вихователя не менш, а той більш відповідальна і потребує не меншого таланту, умінь і навичок. Вихователю – не лише актор, але й театральний режисер. Перебуваючи в ролі режисера, він керується особливостями свого розуму і таланту, оперує знаннями психолого-педагогічних особливостей дошкільників.

3. Вправа «Мої очікування»

Всі глядачі приходячи на виставу до театру приносять квіти. На Ваших столах стоять квіточки. Запишіть своє ім'я посередині, а на пелюстках вкажіть Ваші очікування від сьогоднішнього майстер-класу.

Після заповнення квіточок учасники прикріплюють їх на ватман із зображенням сцени та глядацьких місць театру, обираючи для себе те місце, яке йому найбільше подобається.

4. Інтелектуальна вправа «Кросворд»

Театр – особливий і прекрасний світ. У ньому все надзвичайне. Перебуваючи у театрі, ми бачимо декорації, намальовані художником і виготовлені в театральних майстернях. На сцені – надзвичайні люди, котрі не існують у повсякденному житті: їх придумав драматург, а зіграли актори. Та, дивлячись на сцену, забуваєш про все: про декорації, освітлення, акторів – тут поринаєш у зовсім інший світ, той, що існує лише на сцені, стаєш свідком чудового процесу, коли літературний твір оживає у сценічних образах. Театр вчить бачити прекрасне в житті та людях. Згадаємо невмирущі строки драматурга А. П. Чехова: «Любите ли вы театр так, как люблю его я?» Тоді я пропоную вам розв'язати кросворд «**Театральне мистецтво**».

1. Роздуми вголос або мова, звернена до глядачів.
  2. Перший виступ актора у виставі чи взагалі в театрі.
  3. Предмети сценічної обстановки (меблі, посуд, прикраси, деталі одягу і т. п.), виготовлені із замінників (картону, пап'є-маше і т. п.), які мають створити видимість справжніх речей. Служать для декоративного оформлення вистави.
  4. Безсловесне театральне дійство, в котрому розкриття змісту дії і створення художнього образу відбувається за допомогою міміки, жестів, пластичних рухів.
  5. Сукупність п'єс, поставлених театром за певний час.
  6. Невеличка комедійна п'єса з легкою та дотепною інтригою, перевдяганням, жартівливими куплетами, з музикою, танцями, обов'язковим благополучним кінцем і зверненням до глядача.
  7. Перерва між діями вистави.
  8. Перший показ вистави в театрі.
  9. Художнє оформлення місця та обстановки, де відбувається театральне дійство, заповнення сцени речами, предметами побуту, що створюють зоровий образ вистави.
  10. Попередня робота при підготовці вистави, багаторазове повторення окремих сцен, епізодів, актів з метою доопрацювання, удосконалення акторами своїх ролей.
  11. Акторський склад театру. Колектив, що складає творчу основу театру.
-

[illegible]

5. Міні-лекція на тему: Значення театральної діяльності для всебічного розвитку дитини.

Театрально-ігрова діяльність відіграє важливу роль у **фізичному розвитку** дитини, адже під час ігор активізуються всі компоненти здоров'я (фізичне, психічне, соціальне, духовне), дитина залучається до показу окремих дій, використовує різні рухи під час театралізованих ігор (пантоміма, вправи-імітації, вправи-етюди, хороводні ігри), добирає їх відповідно до характеру персонажа.

Завдяки участі в театральній діяльності у дітей активізується **пізнавальний розвиток**. Зокрема, інтенсивно розвиваються такі пізнавальні процеси, як: сприймання, пам'ять, мислення, увага, уява, що сприяють орієнтації дітей в навколишньому світі. Вміло поставлені вихователем проблемні запитання щодо змісту твору, який розігрують, спонукають дітей думати, аналізувати, робити висновки та узагальнення.

Взаємозв'язок театральної діяльності та **мовленнєвого розвитку** полягає в тому, що діти мають змогу вправлятися у сюжетоскладанні та складанні сценаріїв, вести ігрові діалоги-імпровізації. Під час роботи над виразністю слів персонажів активізується словник дітей, удосконалюється звукова культура мовлення, інтонаційна виразність.

Театральна діяльність є також невід'ємною частиною **художньо-естетичного розвитку** дітей. Під час образотворчої діяльності вони малюють, роблять аплікації, ліплять казкових персонажів, атрибути до

вистави, створюють ескізи костюмів, масок, декорацій та спільно з вихователем виготовляють їх.

Як засіб **креативного розвитку** театральна діяльність дає змогу дітям розв'язувати проблемні ситуації як опосередковано, від імені певного персонажа, так і проявляючи творчість під час створення та розв'язання ситуацій, змінюючи події у виставі.

Театралізовані ігри мають **соціально-моральне спрямування**. Через зміст казок, поведінку персонажів дитина висловлює своє ставлення до них, формулює самостійні оцінні судження, дає морально-етичні та естетичні оцінки героям, розуміє зміст і форму людських взаємин — це доброта, дружба, чесність, сміливість тощо. У дітей формується моральна позиція щодо людського оточення, вони вчаться орієнтуватися в моральних цінностях. Театральна діяльність є джерелом розвитку почуттів, глибоких переживань дітей, засобом їх залучення до духовних цінностей.

Театральні ігри сприяють **емоційно-ціннісному розвитку** дітей, змушують їх співчувати персонажам, співпереживати подіям, які розігруються у виставі, опанувати «азбуку» емоцій для відтворення потрібного казкового персонажа. Метою педагогічної роботи з емоційного розвитку дошкільників є введення дітей у складний світ людських емоцій, виховання емоційної сприйнятливості, чутливості, культури емоційної поведінки, вміння відгукуватися на емоційно насичене середовище.

Ефективне керівництво театральнo-ігровою діяльністю дітей в дошкільному закладі буде успішним за умови володіння педагогом загальними та спеціальними педагогічними вміннями, а також готовності вихователя до організації театральної діяльності. Під **готовністю вихователя** кандидат педагогічних наук Лілія Макаренко розуміє:

- усвідомлення важливості та необхідності театральної діяльності для розвитку особистості дитини;
- наявність знань про театр і театральну діяльність;
- достатній рівень практичних умінь для організації дитячої театральної діяльності.

Парціальна програма з організації театралізованої діяльності в Дошкільному навчальному закладі «Грайлик» передбачає по інтеграцію театралізованої діяльності за різними напрямками роботи дітей та дорослих у повсякденному житті, в самостійній діяльності, у роботі студій, гуртків, в організації свят та розваг. Заняття рекомендовано проводити один раз на тиждень як самостійні (тривалість 15-25 хвилин залежно від віку) у розділі «Художня література» або в поєднанні з іншими розділами чинних програм. Час проведення довільний – як у першу так у другу половину дня.

Організація театралізованої діяльності передбачає:

- відвідування музею ляльок, лялькового театру за педагогами та батьками;
- виготовлення атрибутів, костюмів, декорацій;
- участь у театральних заняттях, театралізованих іграх, святах та розвагах;

- самостійна театралізована діяльність у повсякденному житті;
- постановка спектаклів за участю батьків та дітей;
- виконання пізнавальних завдань;

6. Тестування.

Театральна-ігрова діяльність у дошкільному навчальному закладі

Інструкція: усі завдання мають лише одну правильну відповідь, тож обведіть кружечком той варіант відповіді, який вважаєте правильним.

1. У якій освітній лінії Базового компонента дошкільної освіти визначено зміст театральної діяльності?

- а) Гра дитини;
- б) Дитина у світі культури;
- в) Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі.

2. Який напрям роботи не є складовою змістового блоку «Світ мистецтва»?

- а) Ціннісне ставлення до мистецтва;
- б) Художньо-продуктивна діяльність;
- в) Формування особистості в грі.

3. Який вид компетенції є результатом засвоєння змісту освітньої лінії «Дитина у світі культури» змістового блоку «Світ мистецтва»?

- а) Художньо-продуктивна компетенція;
- б) Предметно-практична компетенція;
- в) Комунікативна компетенція.

4. Що є експресивними засобами?

- а) гуманний зміст і колективний характер театральної вистави;
- б) сценка, інсценівка, вистава;
- в) мовлення, міміка, жести, рухи.

5. Які ігри використовують для діагностики володіння пантомімічними засобами виразності?

- а) «Море хвилюється раз...», «Відгадай, що я роблю»;
- б) «Сорока-ворона», «Печу, печу хлібчик»;
- в) «У ведмедя у бору».

6. Для діагностики володіння мімічними засобами виразності використовують вправу:

- а) «Скажи, що ти почув»;
- б) «Покажи, що ти зрадив (злякався, здивувався тощо)»;
- в) «Повтори рух».

7. Невербальні засоби спілкування, які використовують під час драматизації, це:

- а) рухи, жести, міміка;
- б) декламація, спів;
- в) гра на музичних інструментах.

8. Для якого виду театру використовують силуети персонажів?

- а) театр бі-ба-бо;
- б) настільний театр;
- в) тіньовий театр.

9. Які прийоми є провідними в навчанні акторського мистецтва?

- а) імітаційно-ігрові та творчі вправи;
- б) проблемні ситуації;
- в) мовленнєво-комунікативне спілкування.

10. Основним і найскладнішим компонентом акторських здібностей є здатність до:

- а) взаємодії з іншими персонажами;
- б) перевтілення, «входження в образ»;

в) відтворення сюжету.

Ключ до тесту:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
б	в	а	в	а	б	а	в	а	б

II. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Кожному вихователю, в його роботі з дітьми, доводиться займатися театралізованої діяльністю. Ми розучуємо вірші, займаємося підготовкою різних інсценівок і драматизації. Для цього нам необхідно знати спеціальні методи і прийоми. Щоб познайомитися з усіма, знадобиться не майстер - клас, а цілий навчальний курс. Тому сьогодні ми розглянемо лише деякі з них, на мій погляд, найнеобхідніші, для роботи вихователя дошкільного закладу.

Сьогодні ми поговоримо про такий аспект театралізованої діяльності: етапи роботи над образом персонажа. Оберемо для демонстрації широко відомий казковий персонаж - Лисицю. і розберемо основні етапи роботи над образом цього героя.

I. Перший етап - визначення характеру образу.

Його завдання - навчити дітей розпізнавати конкретний образ, виділяючи характерні риси, властиві тільки йому. І так ми взяли образ Лисиці. Наше завдання показати багатогранність цього образу, показати, що Лисиця може бути різною в залежності від пропонованих обставин і цілей, які вона переслідує. Для цього найкраще використовувати метод "**начитування контрастних уривків**" з худ. творів про цього героя.

В наш час, ми маємо можливість не тільки прочитати уривки, а й показати дітям епізоди з художніх або мультиплікаційних фільмів. Для прикладу покажемо дітям уривок з кінофільму «Буратіно», де Аліса і Базиліо ділять гроші, відібрані у Буратіно. Діти спостерігають як Лисиця Аліса, з метою заволодіти усіма монетами, спочатку безсовісно намагається заплутати й обдурити «друга», але зрозумівши, що це їй не вдалося, вступає з ним у жорстоку бійку, в якій «приятелі» безжально б'ють один одного. Давайте і ми подивимося цей епізод. (*Показ епізоду*)

Для контрасту показуємо уривок, з дитячої вистави, де лисичка сестричко, включивши всі свій шарм, співає пісеньку про те, як прикро, що зайчата бояться її і не хочуть з нею дружити, адже вона прийшла, щоб пограти з ними. Але коли, повіривши їй малюки визирають зі своїх укриттів, вона ловить їх, що б з'їсти. (*Показ епізоду*)

Давайте і ми поговоримо про це

1. Який постала перед вами лисиця Аліса? Які вчинки вона здійснювала?

(*Билася - значить вона агресивна, зла, жорстока, безжальна; обманювала - хитра, брехлива; Хотіла всі монети забрати собі - жадібна, корислива, жадібна; обманювала найближчої їй одного - не вміє дружити, любить тільки себе;*)

2. Яку ви побачили лисичку-сестричку? Який вчинок вона здійснювала?
(Співала і дуже старалася всім сподобатися)
3. Якою вона була, коли хотіла всім сподобатися?
(Гарна, добра, лагідна, чарівна, дружня.)
4. Вона насправді хотіла дружити з зайчатами? (Хотіла їх з'їсти)
5. Значить який вчинок вона здійснювала? (Прикидалася добренькою - лукава; обманювала всіх - хитра, брехлива, лицемірка і т.д.)

Отже, діти побачили два абсолютно різних образи лисиці: у першому випадку - це хижачка: агресивна, жорстока, жадібна, що йде на пролом для досягнення своєї мети. Друга лисиця - лицемірка. Для досягнення своєї мети вона постає чарівною, лагідною, добродушною, наївною. Її мета - приспати пильність оточуючих, змусити їх повірити їй, і вже тоді показати всім свою сутність.

Висновок: Таким чином, за допомогою прийому «начитування контрастних уривків», порівнюючи два контрастних персонажа, ваші діти легко складають узагальнений образ лисиці. **Лисиця в казках - це стійкий образ, в якому домінує хитрість, схильність до обману і хитрощів. Лиса піде на все, щоб отримати своє - буде прикидатися слабкою і безпорадною, пускати в хід всю свою чарівність і красномовство.**

II. Другий етап - робота над мімікою.

Його завдання - навчити дітей передавати емоційний стан героїв за допомогою міміки. Зупинимось докладніше на прийомі «Робота з ілюстраціями на емоційний стан».

Давайте поділимося на 2 підгрупи: "Лисиця Аліса" і "Лисичка-сестричка". Перед вами ряд ілюстрацій із зображенням дітей в різних емоційних станах. Виберете ті ілюстрації, на яких міміка цих дітей підходить до образу вашого персонажа, аргументуйте ваш вибір і покажіть мімікою емоційний стан вашого персонажа. (Виконання завдання слухачами.)

Висновок: Таким чином, ми бачимо, що прийом "Робота з ілюстраціями" дає можливість дитині підібрати міміку героя через його емоційний стан.

III. Третій етап - робота над жестом і рухом.

Його завдання - навчити дітей рухатися відповідно до характеру персонажа. Вирішити це завдання нам допоможе ігровий метод «Запам'ятовування фізичних дій». Використовуємо гру "Повторяйка". Для її проведення запрошую чотирьох чоловік з підгрупи лисиці Аліси.

Правила гри: перший учасник показує один рух, властиве Лисиці Алісі, завдання кожного наступного учасника гри, відтворити рух, або жест попереднього учасника і додати свій елемент, що доповнює образ. Потім вправу повторює друга підгрупа (образ Лисички - Сестрички)

Висновок: Таким чином, ігри на пам'ять фізичних дій сприяють розвитку рухової активності дітей, і створення образу через жест і руху: "жест - образ".

IV. Четвертий етап - робота над голосом.

Його завдання - емоційне забарвлення мови персонажа. Тут нам допоможе прийом - "інтонаційна виразність". Завдання для першої підгрупи - проговорити фразу Лисички-сестрички "Де ви, зайчики? Я хочу з вами пограти!". Завдання для другої підгрупи - проговорити фразу Лисиці Аліси: "Ось вони мої грошики. Гаразд, давай ділити". Фрази необхідно промовляти з різною інтонацією, в залежності від того, яке емоційний стан зображено на вашій картинці. Виконуючи завдання, кожен учасник з різною емоційним забарвленням промовляє запропоновану фразу.

Висновок. Таким чином, за допомогою прийому "інтонаційна виразність" дитина вчиться надавати промови емоційне забарвлення.

V. П'ятий етап – Етюди.

Його завдання - застосувати вивчені методи і прийоми на практиці. Використовуємо прийом «Інсценування діалогів». Дітям пропонують обіграти короткі діалоги інших лисиць з персонажами героїв з інших казок. Промовляючи тексти діалогів, необхідно пам'ятати про емоційний стан лисиці в даний момент, про міміці, жестах і рухах, про емоційному забарвленню голосу.

Пішов ведмідь до хатинки і загарчав:

- Іди, лисиця, геть!

А вона йому з печі:

- Як вискочу, як вистрибну, підуть клаптики по закутках!

- Ку-ку-рі-ку! Іду, на ногах у червоних чоботях. Несу косу на плечі, хочу лисицю посікти - пішла лисиця геть з печі!

- Ой, ой, ой! Збираюся, шубу надягаю. Петрику, голубчику, вже тікаю!

- Ловися, рибко, і мала і велика, ловися, рибко, і мала і велика!

- Гаснуть, гаснуть на небі зірки, мерзни, мерзни, вовчий хвіст!

- Що ти там, кума, все говориш?

- А я тобі допомагаю, рибку на хвіст наганяю. А сама знову: гасне, гасне на небі зірки, мерзни, мерзни, вовчий хвіст!

- Здрастуй, милий колобочек, Ти куди поспішаєш, друже?

- Я - Колобок, від усіх пішов, і від тебе втечу

- Ах, зовсім глуха, я стала. Сядь до мене на язичок, та заспівай ще разок!

Висновки: Театралізована діяльність - це не тільки робота над образом. Це безліч театральних ігор та вправ. До яких відносяться: культура та техніка мовлення; артикуляційна гімнастика; вправи на дихання, дикцію, силу

голосу; психогімнастика; сценічних рух; вправи на ритмопластику; ігроритміка, танцювальні кроки та інші.

Ці вправи просто необхідно включати, як в частину заняття, в інші види освітньої діяльності. Вони сприяють розвитку асоціативно-образного мислення; розвитку мовного та опорно - рухового апаратів; виконання ігрових завдань, в образах тварин і персонажів з казок, допомагають краще опановувати своїм тілом. Отже, надзвичайно важливо створювати специфічне предметно-навколишнє середовище, шукати нові методи і прийоми, які сприятимуть розвитку творчої особистості дитини.